

Imperialisme Arendt en Mbembe-9

Maieutiek voorjaar 2023
Petra Bolhuis

1

Rechten van de mens



- Arendt's essay laat zien dat mensenrechten alleen iets waard zijn als je 'erbij hoort' en dat staat altijd wel onder druk. We hebben sinds 1951 daarom een vluchtelingenverdrag, maar die staat nu weer onder zware druk. (<https://www.unhcr.org/nl/wie-we-zijn/vluchtelingenverdrag-1951/>)
- Tribalisme wordt ook ingezet als verdediging tegen imperialisme. Na WOII is het nodig om tribalisme mee te denken, ook in de kritiek op het imperialisme. Onderdrukte naties doen een beroep op tribale eenheid tegen de imperialistische herindeling van staten.
- Maar ook populistische nationale regeringen doen een beroep op afkomst en stam. Er zijn landen waarvan je je paspoort niet op kunt geven.

Maieutiek 2023

2

2

Kritiek op Arendt en Mbembe



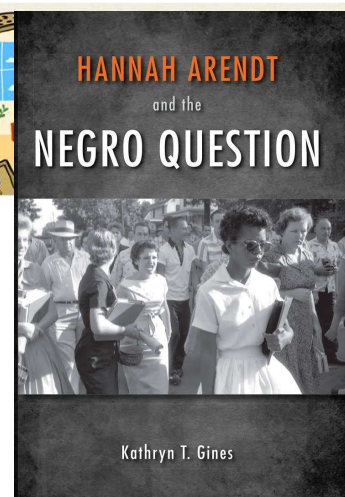
Kritiek op Arendt

- Vanuit Bell (Gines) in *The Negro question* met als focus het onderscheid privé-publiek dat Arendt maakt
- Kritiek vanuit Fanon in *Black skin White masks* op het tribale verzet van de voormalig dekoloniseerden,

Kritiek op situatie van racisme en imperialisme vandaag de dag

- Kritiek op woke van slaafgemaakten en vooral hun nageslacht als te weinig universeel door Neiman in *Waarom links niet woke is*,
- Kritiek op teveel cultuur relativisme uit schaamte over het imperialisme in het witte westen, door Zineb El Rhazoui in *Vernietig het Islamitisch fascisme*.
- Kritiek op de abstractie 'gelijkheid', vanuit het perspectief van Tarrawally in *Gevangen in zwart wit denken* en Philomena Essens *Alledaags racisme*.

Kathryn Sophia Belle, The Negro question 2014



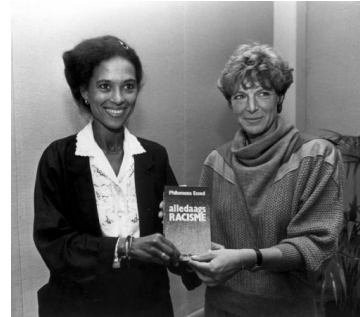
Arendt is wit en Joods en denkt daarmee zich te kunnen inleven in zwarten in de Zuidelijke staten.

1. Ze maakt het 'the negro problem'
2. Ze legt te weinig verband met positie van Joden,
3. Haar onderscheid politiek-privé, is een politiek onderscheid,
4. Ze reageert paternalistisch op zwarte kritiek op haar teksten.
5. Het gaat niet over overbodigheid, het gaat over haat en dat ziet ze niet.
6. Haar humanisme is te abstract.

Philomena Essed 'Alledaags racisme' promotie 1984



- Interviews met 55 vrouwen in de leeftijd van 20 tot 45 jaar, 27 Surinaamse vrouwen in Nederland en 28 zwarte vrouwen in grote steden uit Californië in de Verenigde Staten, over hun ervaringen met racisme. Conclusies:
- Racisme is institutioneel en overal.
- Witte feministes zijn in concurrentie over wie het ergst gediscrimineerd worden (het zieligst zijn) én zijn niet bereid te zien dat zij zelf ook racistische uitlatingen doen.
- Bij de ontvangst van het eerste exemplaar van het boek zei Irene van Lippe-Biesterfeld: "Racisme is in eerste instantie geen probleem van zwarte, maar van witte mensen".



Maieutiek 2023

5

5

Zineb El Rhazoui 2018 Vernietig het Islamitisch fascisme



- Deze islamitische schrijfster stelt dat de voormalig imperialistische bezetters nog steeds meten met twee maten; wij en zij. Maar nu geven ze op grond van gelijkheid de ruimte aan het wegnemen van rechten van m.n. vrouwen. Ook nu zijn er -net als in de koloniën- twee soorten recht. De vrouwen in de islamitische traditie kunnen -ook op het continent- hun rechten beperkt zien worden door hun man en hun imam, waar dat voor witte niet islamitische mensen niet geldt.
- De islamist zegt tot de minderheid te behoren en dus recht te hebben op zijn anders-zijn. Ze schrijft; "Maar hij wil allen die vrijheid verdedigen die hem toestaat religieuzer te zijn."(15) "Door deze dialectiek zijn volledig gesluierde vrouwen in het verhaal van Islamisten en pleitbezorgers van identiteit dappere voorvechters geworden van individuele vrijheid"(47)

Maieutiek 2023

6

6

Tarawally 2018

Gevangen in zwart wit denken



De rol van kleur is tweezijdig;

1. Je kleur maakt je anders en culturele verschillen worden teruggebracht tot zaken die jouw als mens van kleur kenmerken. Je bent onherroepelijk zó en niet anders, want wit of zwart. Als je het wel maakt in het andere land is zelfs dat de verdienste van dat land met zijn gelijkheid en kansen. (116)
2. Degene van kleur heeft relaties met een tweede cultuur, maar pas als hij of zij daar naar terugkeert zal het merkbaar worden dat zelfs eerste generatie migranten niet meer kind zijn van het land dat ze verlaten hebben. “ik hoorde nergens meer volledig bij”(123)

Maieutiek 2023

7

7

Neiman 2023

Why left is not woke



Neiman ergert zich aan én maakt zich bezorgd over de woede die ze voelt bij woke. Ze zegt; Ik ben voor Black lives matter, maar alleen omdat er een universeel humanistisch verlichtingsideaal in huist. Dat staat voorop.

Drie vragen stelt ze aan het eind van haar essay;

- “Wil je omdat het universalisme is misbruikt om bepaalde belangen te verdoezelen, het universalisme opgeven?
- Wil je, omdat de rechtsaanspraken soms dekmantels voor machtsaanspraken waren, het streven naar rechtvaardigheid opgeven?
- Wil je, omdat vooruitgang soms afgrijselijke gevolgen had, de hoop op vooruitgang opgeven?”(145)

Maieutiek 2023

8

8

Mbembe



Het kapitalisme heeft het in zich om elk verbod onbepert te schenden en het onderscheid tussen doel en middelen op te heffen (253). Het exploiteert de aarde en heeft daarbij het concept ras nodig. De 'vernegering van de wereld' is het gevolg.

'Tout le Monde' is mensen en wereld die combinatie is noodzakelijk. Het inheemse denken heeft altijd een relatie gehad met de aarde. De natuur is een kracht op zichzelf en ze kon alleen bewerkt worden als er niet tegen haar wil werd ingegaan.

Vergoeding en herstel is niet in eerste instantie een politiek doel=middel programma maar een universeel project van persoonlijke verantwoordelijkheid waarbij er vooral lef nodig is om te kijken wat er heeft plaatsgevonden en nog plaatsvindt.

In dat proces moet het verschil zwarte rede <-> witte rede worden doorleefd, maar als een moment in een veel langer proces naar die ervaring van 'tout le monde'. (259-260)

Ras als zinvol onderscheid is zo 'waar' geworden dat we bijna niet meer kunnen geloven dat het geen zinvol en onvermijdbaar onderscheid is tussen mensen. Maar het is aangeleerd.